

ΟΔΗΓΟΣ

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΥΣ & ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 4412/2016

ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΟΔ

Κ. Αρβανίτης, Συντονιστής Ομάδας Υποστήριξης Δικαιούχων ΕΣΠΑ, Συντονιστής ομάδας σύνταξης
Α. Κρικέλα, στέλεχος Τομέα Υπηρεσιών Σχεδιασμού & Οργάνωσης, Οργανωτική Υπεύθυνη
Μ. Ανδρονή, στέλεχος Ομάδας Υποστήριξης Δικαιούχων ΕΣΠΑ
Π. Αντωνάκος, στέλεχος ΜΤΥ Περιβάλλοντος
Α. Αχείμαστος, στέλεχος Ομάδας Υποστήριξης Δικαιούχων σε Νησιωτικές & Απομακρυσμένες περιοχές
Δ. Ζαδέλης, στέλεχος ΜΤΥ Περιβάλλοντος
Α. Ζεμπερλίγκου, στέλεχος Ομάδας Υποστήριξης Δικαιούχων ΕΣΠΑ
Ν. Λέκκα, στέλεχος Ομάδας Υποστήριξης Δικαιούχων ΕΣΠΑ
Ε. Πέτρου, στέλεχος Ομάδας Υποστήριξης ΜΤΥ Περιβάλλοντος
Μ. Πλυταριά, στέλεχος Ομάδας Υποστήριξης Δικαιούχων ΕΣΠΑ

Επιμέλεια

Δ. Πετροπούλου, στέλεχος Τομέα Υπηρεσιών Σχεδιασμού & Οργάνωσης

Ο παρών Οδηγός συντάχθηκε με τα ισχύοντα δεδομένα του θεσμικού πλαισίου το Ιούλιο 2019.
Η ΜΟΔ δεν ευθύνεται για τυχόν μεταγενέστερες τροποποιήσεις.
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή μέρους ή όλου του παρόντος Οδηγού με αναφορά στην πηγή.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο παρών Γενικός Οδηγός έχει σκοπό να υποστηρίξει τους Δήμους και τους φορείς τους στην ανάθεση έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών, εφαρμόζοντας το ν. 4412/2016. Περιλαμβάνει τους Οδηγούς ειδικού ενδιαφέροντος, τις Γενικές Οδηγίες για την εφαρμογή του 4412/2016, καθώς και μεμονωμένα Υποδείγματα τευχών/ εγγράφων τα οποία έχει εκπονήσει η ΜΟΔ, ερμηνεύοντας και εφαρμόζοντας κατά περίπτωση, το ν.4412/2016, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις και τα πρότυπα της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.).

Ο Οδηγός δημοσιεύτηκε από την ΜΟΔ Α.Ε. τον Οκτώβριο του 2017 και επικαιροποιήθηκε το Μάιο του 2018, το Φεβρουάριο και τον Ιούλιο του 2019, λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές στις οποίες προέβη η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εξαιτίας τροποποιήσεων του ν.4412/2016) πάνω στα πρότυπα των διακηρύξεων μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών, καθώς και την ανάγκη προσαρμογής των υποδειγμάτων του παρόντος για τη διεξαγωγή συνοπτικών διαγωνισμών εκτός συστήματος ΕΣΗΔΗΣ.

Ειδικότερα περιλαμβάνει:

1. **Τις «Γενικές Οδηγίες για την εφαρμογή του ν. 4412/2016» (ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ)**, οι οποίες αφορούν στην αποτύπωση των κυριότερων αλλαγών που έχουν επέλθει αναφορικά με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο, έως το στάδιο της ανάθεσης της σύμβασης αναλύοντας τα σχετικά άρθρα κυρίως του Βιβλίου Ι του ν. 4412/2016.
2. **Το «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι»**, το οποίο εμπεριέχει τα περιεχόμενα του ν. 4412/2016 συνδεδεμένα με το αντίστοιχο άρθρο του νόμου, όπως εμφανίζεται, τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει στην ιστοσελίδα της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Ανεξαρτήτως επικαιροποίησης του παρόντος Οδηγού, οι συνδέσεις αυτές οδηγούν **ΠΑΝΤΑ** στις ισχύουσες διατάξεις του νόμου, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που πραγματοποιεί η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.
3. **Το «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ»**, το οποίο περιλαμβάνει υποδείγματα τευχών (ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΑ) για την ανάθεση έργων, προμηθειών και γενικών υπηρεσιών (Διακηρύξεις, Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων).
4. **Το «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ» (ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ)**, το οποίο περιλαμβάνει τον **«Οδηγό για Δήμους για απευθείας ανάθεση ή διενέργεια συνοπτικού διαγωνισμού για την εκπόνηση μελέτης μικρού προϋπολογισμού»** (Αναλυτικές Οδηγίες / υποδείγματα), ο οποίος δημοσιεύτηκε (*Οδηγός για ανάθεση μελετών μέχρι 60.000€ από δήμους*) τον Αύγουστο του 2017 και επικαιροποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2017 το Μάιο του 2018 και τον Ιούλιο του 2019.
5. Το **«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV» (ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ έως Φεβρουάριο 2019)**, το οποίο περιλαμβάνει τον **«Οδηγό ανάθεσης μελέτης Γενικού Σχεδίου Ύδρευσης (Master Plan) μέσω συνοπτικού διαγωνισμού»** (αναλυτικές οδηγίες / υποδείγματα).

Ο Γενικός Οδηγός συνοδεύεται από τον «**Κατάλογο Υποδειγμάτων και Οδηγών ειδικού ενδιαφέροντος**», με το σύνολο των παραπάνω εγγράφων (Αναλυτικές Οδηγίες, υποδείγματα, κλπ). Επισημαίνεται ότι ο Οδηγός εμπλουτίζεται με νέα υποδείγματα τευχών και επικαιροποιούνται οι σχετικές «Οδηγίες», στο βαθμό που προκύπτουν σημαντικές τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου. Ο ενδιαφερόμενος φορέας μπορεί να ενημερώνεται άμεσα και γρήγορα από τον «**Κατάλογο Υποδειγμάτων και Οδηγών ειδικού ενδιαφέροντος**», στον οποίο τα έγγραφα θα παρουσιάζονται με την ημερομηνία σύνταξής τους ή την ημερομηνία της τυχόν τροποποίησής τους.

Τέλος σημειώνεται ότι η προσαρμογή των όρων των υποδειγμάτων στις απαιτήσεις του Ν.4412/2016, αλλά και του υπόλοιπου ισχύοντος θεσμικού πλαισίου λαμβάνει υπόψη **τις μέχρι σήμερα ισχύουσες διατάξεις (Ιούλιος 2019)**. Για τον λόγο αυτό ο συντάκτης όταν προβαίνει στη χρήση των υποδειγμάτων θα πρέπει πάντα να ελέγχει την ισχύ του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

Ο «**ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 4412/2016**» συντάχθηκε και επικαιροποιήθηκε από ομάδα στελεχών των Τομέων ΤΥΣΟ (Τομέας Υπηρεσιών Σχεδιασμού και Οργάνωσης) και ΤΔΥΥ (Τομέας Διαχειριστικών & Υποστηρικτικών Υπηρεσιών) της ΜΟΔ Α.Ε.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ν. 4412/2016

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	4
2	Δομή του νόμου	4
3	Κυριότερες καταργούμενες διατάξεις.....	5
4	Έναρξη Διαδικασίας Ανάθεσης – Υποχρέωση δημοσίευσης.....	6
5	Εφαρμογή ΚΗΜΔΗΣ - ΕΣΗΔΗΣ	9
5.1	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. (άρθρο 38)	9
5.2	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων ΕΣΗΔΗΣ (Άρθρο 36).....	9
6	Υποχρεωτική δημιουργία «Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης» πριν την προκήρυξη (Άρθρο 45)....	10
7	Ύψος εγγυητικών για όλες τις συμβάσεις (Άρθρο 72)	10
7.1	Εγγυητική Συμμετοχής	10
7.2	Εγγυητική Καλής Εκτέλεσης	11
7.3	Εγγύηση προκαταβολής.....	11
8	Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής Προκαταρκτική απόδειξη πιστοποιητικών από δημόσιο ή άλλους φορείς (ποιοτικής επιλογής) (Άρθρο 79)	11
9	Λόγοι αποκλεισμού (άρθρα 73 και 74)	12
10	Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρα 88 & 313).....	12
11	Ενστάσεις και προσφυγές για έργα και τεχνικές μελέτες.....	12
11.1	Ενστάσεις που ασκούνται κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κάτω από 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. (άρθρο 127)	12
11.2	Προσφυγές κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. (άρθρο 360):	13
12	Κριτήριο ανάθεσης (άρθρα 86 και 311).....	14
13	Ειδικές λεπτομέρειες για την προκήρυξη και έγγραφα σύμβασης σε έργα και τεχνικές μελέτες (Άρθρο 98)	14
13.1	Περιεχόμενο εγγράφων σύμβασης – Ιδιαίτερα σημεία (Άρθρο 53).....	14
13.2	Νέο σύστημα μελέτης - κατασκευής (Άρθρο 50)	15
14	Συμβάσεις που εμπίπτουν στο ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ (Άρθρα 222-338)	15
15	Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη διακήρυξη έργων και τεχνικών μελετών	16
15.1	Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη διακήρυξη των Τεχνικών Μελετών	16
15.2	Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη διακήρυξη των έργων	17
16	Διάκριση μεταξύ μελέτης (τεχνικής) και μελέτης ως «γενικής υπηρεσίας»	17
17	Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη Συγγραφή Υποχρεώσεων.....	18

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4412/2016 ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ : ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΕΥΧΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ : ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΥΣ ΓΙΑ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗ Ή ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΙΚΡΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV : ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ (Master Plan) ΜΕΣΩ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1 Εισαγωγή

Ο ν. 4412/2016 ενσωματώνει τις διατάξεις των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ & 2014/25/ΕΕ (Βιβλία I και II αντίστοιχα). Συγκεντρώνει σε μία νομοθετική πράξη (379 άρθρα) ρυθμίσεις για:

- ✓ Ενωσιακό και Εθνικό δίκαιο
- ✓ Συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών
- ✓ Συμβάσεις άνω και κάτω των ορίων
- ✓ Ανάθεση και εκτέλεση
- ✓ Συμβάσεις κλασσικού τομέα και εξαιρουμένων τομέων
- ✓ Ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις

2 Δομή του νόμου

Το **ΒΙΒΛΙΟ I** ενσωματώνει την Οδηγία 2014/24/ΕΕ και περιλαμβάνει τα άρθρα 3 έως 221 του νόμου που αφορούν Δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών κλασσικών τομέων που πραγματοποιούνται από αναθέτουσες αρχές.

Αποτελείται από τρία μέρη:

Μέρος Α: ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ([άρθρα 3-128](#))

1. Γενικοί κανόνες σύναψης δημοσίων συμβάσεων
 - 1.1. Ειδικές ρυθμίσεις για διαδικασίες ([άρθρα 25-32](#))
 - 1.2. Διεξαγωγή της διαδικασίας ([άρθρα 44-60](#))
 - 1.3. Δημοσιότητα και διαφάνεια ([άρθρα 61-72](#))
 - 1.4. Κριτήρια ποιοτικής επιλογής ([άρθρα 73-78](#))
 - 1.5. Ανάθεση της σύμβασης ([άρθρα 86-90](#))
 - 1.6. Στάδια διαδικασίας ([άρθρα 98-106](#))
2. Ειδικά καθεστώτα συμβάσεων ([άρθρα 107-115](#))
3. Ειδικές διατάξεις για δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων ([άρθρα 116-128](#))

ΜΕΡΟΣ Β: ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ([άρθρα 129-220](#))

4. Γενικοί κανόνες εκτέλεσης ([άρθρα 129-133](#))
5. Ειδικές διατάξεις συμπληρωματικά εφαρμοζόμενες στην εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων έργων ([άρθρα 134-181](#))
6. Ειδικές διατάξεις συμπληρωματικά εφαρμοζόμενες στην εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών ([άρθρα 182-199](#))
7. Ειδικές διατάξεις συμπληρωματικά εφαρμοζόμενες στην εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών ([άρθρα 200-220](#))

ΜΕΡΟΣ Γ: ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ([άρθρο 221](#))

Το **ΒΙΒΛΙΟ II** ενσωματώνει την Οδηγία 2014/25/ΕΕ και περιλαμβάνει τα [άρθρα 222](#) έως 338 του νόμου που αφορούν σε ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών πρώην εξαιρουμένων τομέων.

Το **ΒΙΒΛΙΟ III** αφορά στη Διακυβέρνηση και περιλαμβάνει τα [άρθρα 339-344](#).

Το **ΒΙΒΛΙΟ IV** αφορά στην έννομη προστασία κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων και περιλαμβάνει τα [άρθρα 345](#) έως 374.

Το **ΒΙΒΛΙΟ V** αφορά στις τελικές διατάξεις (τροποποιούμενες, μεταβατικές, καταργούμενες, έναρξη ισχύος) και περιλαμβάνει τα [άρθρα 375](#) έως 379.

Τέλος περιλαμβάνει τέσσερα προσαρτήματα:

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Α: Παραρτήματα I-XIV Βιβλίου I (Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Β: Παραρτήματα I-XX Βιβλίου II (Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Γ: Κωδικοί CPV μελετών και συναφών υπηρεσιών

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Δ: Παραρτήματα **I** και **II** (πίνακες αντιστοιχίας άρθρων Οδηγίας 2014/24/ΕΕ με άρθρα Βιβλίου I και III και άρθρων Οδηγίας 2014/25/ΕΕ με άρθρα Βιβλίου II και III)

3 Κυριότερες καταργούμενες διατάξεις

Ο νόμος 4412/2016 καταργεί πλήθος διατάξεων με το [Άρθρο 377](#) και ιδίως :

- ✓ **Καταργεί τον Ν.3669/2008** για τα έργα πλην των άρθρων 80 έως 110, τα οποία παραμένουν σε ισχύ μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του [άρθρου 83](#)¹ του νόμου, των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 20 και της παραγράφου 1α του άρθρου 176.
- ✓ **Καταργεί τον Ν.3316/2005** πλην των άρθρων 2Α, της παραγράφου 2 του άρθρου 11 και της παραγράφου 1 του άρθρου 42, , του άρθρου 39 περί εγγραφής στα μητρώα μελετητών και του άρθρου 40 για το πειθαρχικό δίκαιο των μελετητών τα οποία παραμένουν σε ισχύ μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 83.
- ✓ **Καταργεί το ΠΔ 118/2007.** Ειδικά η υποχρέωση δημοσίευσης προκήρυξης σε τοπική εφημερίδα, που προβλέπεται στο άρθρο 4, όταν ο διαγωνισμός προκηρύσσεται από περιφερειακή υπηρεσία, παραμένει σε ισχύ έως την 1η Ιανουαρίου 2021 (παρ. 12 του άρθρου 379).
- ✓ Καταργεί τα ΠΔ 59 & 60/2007
- ✓ Καταργεί το Π.Δ. 4/2002
- ✓ Καταργεί τον ΕΚΠΟΤΑ για τους ΟΤΑ α' βαθμού. Παραμένει σε ισχύ έως την 1η Ιανουαρίου 2021 η δημοσίευση σε τοπικές εφημερίδες των άρθρων 5 και 23.
- ✓ **Καταργεί** τους κανονισμούς ανάθεσης Ανωνύμων Εταιρειών του δημοσίου κλπ, οι οποίες εφεξής περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016.

¹ «10. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται μετά από πρόταση των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργών, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ρυθμίζονται θέματα για την κατάρτιση και λειτουργία επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, ιδίως δε η αρμόδια υπηρεσία τήρησης τους, οι ειδικότερες προϋποθέσεις, τα κριτήρια και οι διατυπώσεις εγγραφής και κατάταξης των οικονομικών φορέων σε αυτούς, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων δικαιολογητικών, η διαδικασία τήρησης και ενημέρωσης τους και οι περιπτώσεις διαγραφής από αυτούς, ο χρόνος έναρξης της λειτουργίας τους είτε συνολικά είτε ανά κλάδο ή κατηγορία, η διαλειτουργικότητα των ηλεκτρονικών καταλόγων με άλλα πληροφοριακά συστήματα, καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα.»

- ✓ **Καταργεί** τις παρ. 1, 2, 13, 14, 15 του αρ. 25 του ν.3614/07 (η παρ. 15 για κάλυψη της εγγύησης προκαταβολής από την Εγγυητική Επιστολή καλής εκτέλεσης καταργείται μεν αλλά επανέρχεται με νέα διάταξη μέσω της παρ. 1β του [άρθρου 72](#) του Ν. 4412/2016)
- ✓ Καταργεί το Π.Δ. 327/1995

4 Έναρξη Διαδικασίας Ανάθεσης – Υποχρέωση δημοσίευσης²

Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία **άνω των ορίων του άρθρου 5** του νόμου³ (αξία σύμβασης έργων μεγαλύτερη των 5,548 εκ € χωρίς ΦΠΑ και αξία σύμβασης προμηθειών, υπηρεσιών ή μελετών μεγαλύτερη των 144.000/221.000€ χωρίς ΦΠΑ πλην ειδικών κατηγοριών υπηρεσιών, (π.χ. μη κυβερνητικές αρχές, ή κυβερνητικές αρχές στο τομέα της άμυνας, κλπ), σύμφωνα με το [άρθρο 61](#) του νόμου, ισχύουν:

- ✓ Δημοσίευση προκήρυξης και γνωστοποίησης της σύμβασης στην Εφημερίδα της Ε.Ε.
- ✓ Ως χρόνος έναρξης της ανοικτής διαδικασίας, της κλειστής διαδικασίας, της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, του ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμπραξης καινοτομίας νοείται η ημερομηνία αποστολής της σχετικής προκήρυξης σύμβασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης ή της προκαταρκτικής προκήρυξης, όταν η τελευταία χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης διαγωνισμού. Στην ανοικτή διαδικασία η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ορίζονται οι 35 ημέρες και σε περίπτωση υποβολής προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα οι 30 ημέρες. Σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης, ή σε περίπτωση δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης υπάρχει η δυνατότητα περιορισμού στις 15 ημέρες ([άρθρο 27](#) του νόμου)
- ✓ Καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ:
 - του πρωτογενούς αιτήματος μετά την υπογραφή του και του εγκεκριμένου αιτήματος μετά την έγκριση της σχετικής ανάληψης δαπάνης ή άλλη απαιτούμενης ενέργειας
 - της προκήρυξης και της διακήρυξης ([άρθρο 38](#))
 - της απόφασης κατακύρωσης (μετά την έλευση των ένομων αποτελεσμάτων)
 - του συμφωνητικού πριν την εκτέλεσης οποιασδήποτε δαπάνης
 - των εντολών πληρωμών (χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων παραστατικών στοιχείων)
- ✓ Δημοσίευση της προκήρυξης στον περιφερειακό και τοπικό τύπο (ισχύει έως 31/12/2020)
- ✓ Ανάρτηση στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ της πράξης ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης, της περίληψης της διακήρυξης, της απόφασης κατακύρωσης και οριστικοποίησης πληρωμής
- ✓ Δημοσίευση στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής με πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης, ([άρθρο 67](#))
- ✓ Υποχρέωση χρήσης του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του νόμου 4412/2016, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ.

Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία **κάτω των ορίων** του [άρθρου 5](#) (αξία σύμβασης έργων μικρότερη των 5,548 εκ € χωρίς ΦΠΑ και αξία σύμβασης προμηθειών, υπηρεσιών ή μελετών μικρότερη των

² Βλ. Πίνακα 2 στο http://www.eaadhsy.gr/images/docs/20180808-PIN_2-allhloyxia_anarthsewn_twn_stadiwn_toy_ar8roy_38_n4412.pdf

³ Εφαρμοστικός κανονισμός (ΕΕ) 2017/2365 της 18 Δεκεμβρίου 2017 σύμφωνα με την Οδηγία 2014/24/ΕΕ για τον καθορισμό των ορίων από 1/1/2018 ως 31.12.2019.

144.000/221.000€ χωρίς ΦΠΑ), πλην ειδικών κατηγοριών υπηρεσιών, (π.χ. μη κυβερνητικές αρχές, ή κυβερνητικές αρχές στο τομέα της άμυνας, κλπ), σύμφωνα με το [άρθρο 66](#) του νόμου, ισχύουν:

- ✓ Δημοσίευση σε ΚΗΜΔΗΣ:
 - του πρωτογενούς αιτήματος μετά την υπογραφή του και του εγκεκριμένου αιτήματος μετά την έγκριση της σχετικής ανάληψης δαπάνης ή άλλη απαιτούμενης ενέργειας
 - της προκήρυξης και της διακήρυξης (ειδικά για τους συνοπτικούς διαγωνισμούς έχει καταργηθεί η υποχρέωση καταχώρησης προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ)
 - της απόφασης κατακύρωσης (μετά την έλευση των ένομων αποτελεσμάτων)
 - του συμφωνητικού πριν την εκτέλεση οποιασδήποτε δαπάνης
 - των εντολών πληρωμών (χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων παραστατικών στοιχείων)
- ✓ Ως χρόνος έναρξης της ανοικτής διαδικασίας νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην ανοικτή διαδικασία η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ορίζονται οι 15 ημέρες ([άρθρο 121](#) του νόμου) από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 10 ημέρες και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε 7 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.
- ✓ Δημοσίευση της προκήρυξης στον περιφερειακό και τοπικό τύπο (ισχύει έως 31/12/2020)
- ✓ Ανάρτηση στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ της πράξης ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης, της περίληψης της διακήρυξης, της απόφασης κατακύρωσης και οριστικοποίησης πληρωμής (εξαιρέση στο συνοπτικό διαγωνισμό για τις συμβάσεις που υπάγονταν στο ν.3669/2008, στο ν. 3316/2005 και στο ΠΔ 118/2007 όπου δεν απαιτείται άλλη δημοσίευση πέραν της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ)
- ✓ Δημοσίευση στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής. Ειδικά για συγχρηματοδοτούμενα έργα απαιτείται ανάρτηση για διάστημα τουλάχιστον δέκα (10) ημερολογιακών ημερών στην ιστοσελίδα του ή/και της οικείας διαχειριστικής αρχής ή του ενδιάμεσου φορέα (άρθρο 36⁴ της ΥΑ 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ 3521/Β/1.11.2016).
- ✓ Υποχρέωση χρήσης του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του νόμου 4412/2016, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ.

Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως **60.000€** χωρίς ΦΠΑ και με **συνοπτικό διαγωνισμό**, σύμφωνα με το [άρθρο 117](#) του νόμου, ισχύουν:

⁴ «2. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, με εκτιμώμενη αξία της σύμβασης μεγαλύτερης από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, είναι επιλέξιμες εφόσον ο δικαιούχος δημοσιεύει τις προκηρύξεις, προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος και αποφάσεις για τη διενέργεια ανάθεσης με διαπραγμάτευση (απευθείας ανάθεση) των δημοσίων συμβάσεων για διάστημα δέκα (10) τουλάχιστον ημερολογιακών ημερών, στην ιστοσελίδα του ή/και της οικείας διαχειριστικής αρχής ή του ενδιάμεσου φορέα, πέραν των προβλεπόμενων από τις κείμενες διατάξεις περί υποχρεωτικής δημοσιοποίησης»

- ✓ Δημοσίευση της διακήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ
- ✓ Ως χρόνος έναρξης της διαδικασίας νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στο συνοπτικό διαγωνισμό, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται 10 ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ ([άρθρο 121](#) του νόμου)
- ✓ Ανάρτηση των προκηρύξεων, προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος και αποφάσεων για τη διενέργεια ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων για διάστημα δέκα (10) τουλάχιστον ημερολογιακών ημερών, στην ιστοσελίδα του ή/και της οικείας διαχειριστικής αρχής ή του ενδιαμέσου φορέα (αρ. 36 ΥΑ 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ 3521/Β/1.11.2016)
- ✓ Δημοσίευση της περίληψης της διακήρυξης στον περιφερειακό και τοπικό τύπο έως 31/12/2020 (**ΜΟΝΟ** για συμβάσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της με αριθμ. ΥΑ 11389/1993 ΕΚΠΟΤΑ και του Π.Δ. 28/1980) και ανάρτηση στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ μέχρι την έναρξη της διαλειτουργικότητας ΚΗΜΔΗΣ και ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ).

Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως **20.000€** χωρίς ΦΠΑ, με **απευθείας ανάθεση**, σύμφωνα με το [άρθρο 118](#) του νόμου, ισχύουν:

- ✓ Ανάρτηση της απόφασης απευθείας ανάθεσης στο ΚΗΜΔΗΣ μετά την έκδοση της Απόφασης της παρ. 6 του [άρθρου 38](#) του νόμου
- ✓ Ως χρόνος έναρξης της διαδικασίας νοείται η ημερομηνία αποστολής προς τους οικονομικούς φορείς της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προσφοράς
- ✓ Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η κάθε αναθέτουσα αρχή προκειμένου να προβεί στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης δημοσιεύει, μία φορά κατ' έτος και για διάστημα είκοσι ημερών, πρόσκληση για την κατάρτιση καταλόγων ενδιαφερομένων ανά κατηγορίες έργων/μελετών.⁵

Πλην των ανωτέρω και σε ειδικές περιπτώσεις, όπως αυτές ορίζονται στο [άρθρο 32](#) του Ν. 4412/2016 δύναται να ανατίθενται συμβάσεις με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.

Προσοχή !!! :

Έχει καταργηθεί και δεν εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 209 του ν. 3463/2006 για την απ' ευθείας ανάθεση (τεχνικών) μελετών μέχρι του 30% του ανώτατου ορίου αμοιβής Α' τάξης ανάλογα με την κατηγορία της μελέτης, οπότε ισχύουν τα προβλεπόμενα για απ' ευθείας ανάθεση και συνοπτικό διαγωνισμό των άρθρων 117 και 118 του Ν. 4412/2016. Με βάση το κεντρικό ηλεκτρονικό σύστημα (Κ.Η.Σ.Κ.) κληρώσεων (της παρ. 6 του [άρθρου 118](#)) διενεργούνται υποχρεωτικά οι ηλεκτρονικές κληρώσεις για την απ' ευθείας ανάθεση των μελετών αυτών (κάτω των 20.000€ χωρίς ΦΠΑ). Επίσης ως 60.000€, οι αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς μπορούν να ακολουθούν την προβλεπόμενη διαδικασία του [άρθρου 117](#) (συνοπτικός διαγωνισμός).

Αντίθετα δεν έχει καταργηθεί το άρθρο 15 του ΠΔ 171/1987 ρητά από τον νέο νόμο (βλ. περ. 67 του άρθρου 377) και επομένως εξακολουθεί να ισχύει για τους ΟΤΑ Α' βαθμού, σε θέματα απονομής

⁵ Κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση ορεινών ή νησιωτικών δήμων, και όταν έπειτα από τη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής δεν είναι δυνατή η κατάρτιση καταλόγου με τουλάχιστον τρεις (3) οικονομικούς φορείς, τότε η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβεί στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης σύμβασης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών χωρίς κλήρωση

αρμοδιοτήτων σε όργανα των Δήμων. Ωστόσο για την ανάθεση μικρών έργων, όπως αυτά περιγράφονται στο συγκεκριμένο άρθρο του ΠΔ 171/1987, εφαρμόζονται οι παρ. 5 & 6 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 (διενέργεια δημόσιας κλήρωσης), με εξαίρεση τα έργα που αφορούν δραστηριότητες του Βιβλίου ΙΙ. Επίσης, σε περιπτώσεις κατεπείγουσας ανάγκης με απρόβλεπτο χαρακτήρα, π.χ. φυσικές καταστροφές, είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 32 του νόμου, για την προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, αντί του άρθρου 118.

5 Εφαρμογή ΚΗΜΔΗΣ - ΕΣΗΔΗΣ

5.1 Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. (άρθρο 38)

Για όλες τις συμβάσεις (Βιβλίο Ι του νόμου) οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, προφορικώς ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές και ΚΑΑ, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ (άνευ ΦΠΑ) και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης είναι υποχρεωτική η χρήση του ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με το **άρθρο 38** του νόμου. Συγκεκριμένα καταχωρίζονται και λαμβάνουν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) :

- ✓ τα πρωτογενή και τα εγκεκριμένα αιτήματα, δηλαδή οι αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης ή/και οι αποφάσεις αρμοδίου οργάνου για τη δέσμευση πίστωσης,
- ✓ η προκήρυξη ή/και η διακήρυξη,
- ✓ η απόφασης ανάθεσης ή κατακύρωσης,
 - ✓ το συμφωνητικό και το χρηματικό ένταλμα ή κάθε άλλο παραστατικό που αντιστοιχεί σε αυτό για τους φορείς που δεν εμπίπτουν στον ν. 4270/2014 (Α' 143).

Η καταχώριση δημοσίων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ, καθώς και η αναφορά του ΑΔΑΜ, αποτελούν στοιχεία της κανονικότητας της δαπάνης, με την έννοια ότι η ύπαρξη ΑΔΑΜ εξομοιώνεται με δικαιολογητικό που απαιτείται κατά την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν. 4270/2014. Αρκεί η επίκληση του ΑΔΑΜ για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των πράξεων που καταχωρίζονται τόσο κατά τη διεκπεραίωση υποθέσεων των διοικούμενων όσο και κατά την επικοινωνία μεταξύ φορέων του Δημοσίου.

Η δημοσίευση της προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ αντικαθιστά την υποχρέωση δημοσίευσης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων μετά την έκδοση της Απόφασης της παρ.6 του άρθρου 38 του νόμου.

Η ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ ορίζεται ως έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης για συμβάσεις κάτω των ορίων ([άρθρο 120](#) του Ν. 4412/2016).

5.2 Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 36)

Για όλες τις αναθέσεις συμβάσεων άνω των 60.000 € εκτός ΦΠΑ, είναι υποχρεωτική και η εφαρμογή του ΕΣΗΔΗΣ (διαγωνιστική διαδικασία μέσω της ηλεκτρονικής «πλατφόρμας») σε όλα τα στάδια διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί η πλατφόρμα και για συνοπτικούς διαγωνισμούς.

Με την ΚΥΑ 117384/31.10.2017 (ΦΕΚ Β' 3821/2017) παρέχονται λεπτομέρειες για τα τεχνικά θέματα που αφορούν την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων έργων και τεχνικών μελετών με τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ.

6 Υποχρεωτική δημιουργία «Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης» πριν την προκήρυξη ([άρθρο 45](#))

Η Αναθέτουσα Αρχή καταγράφει την πρόοδο της διεξαγωγής όλων των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων μέσω της σύνταξης και διατήρησης και σε ηλεκτρονική μορφή του «Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης» ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

- ✓ Σκοπιμότητα
- ✓ Προϋπολογισμός
- ✓ Στοιχεία ωριμότητας
- ✓ Περιγραφή αντικειμένου
- ✓ Έγγραφα σύμβασης, ([άρθρο 53](#))
- ✓ Τυχόν άλλα αναγκαία έγγραφα
- ✓ Αντίγραφο σύμβασης εφόσον η αξία της ισούται ή είναι μεγαλύτερη από 1.000.000 ευρώ όταν πρόκειται για δημόσια σύμβαση προμηθειών ή υπηρεσιών ή 10.000.000 ευρώ όταν πρόκειται για δημόσια σύμβαση έργων

Ο Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης περιέχει τους κάτωθι τρεις (3) υποφακέλους:

- A) τον Υποφάκελο πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού,
- B) τον Υποφάκελο της τεκμηρίωσης ανάθεσης του έργου από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού έως την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης,
- Γ) τον Υποφάκελο του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης

Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ο «Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης» συγκροτείται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής λαμβάνοντας υπόψη το [άρθρο 44](#) του νόμου.

7 Ύψος εγγυητικών για όλες τις συμβάσεις ([άρθρο 72](#))

7.1 Εγγυητική Συμμετοχής

Σε όλους τους διαγωνισμούς (εκτός του συνοπτικού όπου δεν είναι υποχρεωτική) οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τους προσφέροντες να παράσχουν Εγγύηση συμμετοχής της οποίας το ύψος καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης εκτός ΦΠΑ. Σε περίπτωση υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα τμήματα της σύμβασης, το ύψος της εγγύησης συμμετοχής υπολογίζεται επί της εκτιμώμενης αξίας, εκτός ΦΠΑ, του/των προσφερομένου/ων τμήματος/τμημάτων.

Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής σύμφωνα με το άρθρο 72, αν ο προσφέρων αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος αυτής, παρέχει ψευδή στοιχεία ή πληροφορίες όπως αναφέρονται στα [άρθρα 73](#) έως 78 με την επιφύλαξη του [άρθρου 104](#), ή/και δεν προσκομίσει εγκαίρως τα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογητικά ή δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή της σύμβασης.

Ειδικά στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι εγγυήσεις συμμετοχής καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, μετά από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου.

7.2 Εγγυητική Καλής Εκτέλεσης

Το ύψος της Εγγυητικής καλής εκτέλεσης καθορίζεται σε ποσοστό 5% επί της αξίας της σύμβασης εκτός ΦΠΑ και κατατίθεται πριν ή κατά την υπογραφή της σύμβασης. Δεν απαιτείται εγγύηση καλής εκτέλεσης για συμβάσεις αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, εκτός αν άλλως ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, ιδίως μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης του αναδόχου.

7.3 Εγγύηση προκαταβολής

Οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τους αναδόχους να παράσχουν Εγγύηση προκαταβολής ισόποση με την προκαταβολή. Η προκαταβολή είναι έντοκη από της καταβολής, επιβαρυνόμενη με το ύψος επιτοκίου που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Όταν, σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης, προσκομίζεται και εγγύηση καλής εκτέλεσης, η τελευταία καλύπτει και την παροχή ισόποσης προκαταβολής προς τον ανάδοχο, χωρίς να απαιτείται η κατάθεση εγγύησης προκαταβολής. Αν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται μεγαλύτερο ύψος προκαταβολής, αυτή λαμβάνεται με την κατάθεση από τον ανάδοχο εγγύησης προκαταβολής που θα καλύπτει τη διαφορά μεταξύ του ποσού της εγγύησης καλής εκτέλεσης και του ποσού της καταβαλλομένης προκαταβολής.

8 Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής Προκαταρκτική απόδειξη πιστοποιητικών από δημόσιο ή άλλους φορείς (ποιοτικής επιλογής) (άρθρο 79)

Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων **άνω των ορίων**, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕ-ΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη. Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή.

Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων **κάτω των ορίων** (πλην της απευθείας ανάθεσης των [άρθρων 118](#) και [328](#)) οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις όπως αυτές ορίζονται στην [παρ. 2 του άρθρου 79](#) του νόμου.

Ο φάκελος «Δικαιολογητικά συμμετοχής» περιλαμβάνει πλέον μόνο Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) για συμβάσεις άνω των ορίων ή Το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) για συμβάσεις κάτω των ορίων και την εγγύηση συμμετοχής (εφόσον απαιτείται).

9 Λόγοι αποκλεισμού (άρθρα 73 και 74)

Στο **άρθρο 73** περιγράφονται οι λόγοι αποκλεισμού ενός οικονομικού φορέα σε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης. Σημειώνεται μια ουσιώδης διαφορά μεταξύ των λόγων της παρ. 4 όπου αναφέρεται ότι οι αναθέτουσες αρχές «μπορούν να αποκλείουν...» σε αντίθεση με τις παρ. 1 & 2 όπου «οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν ...». Συνάγεται δηλαδή ότι είναι δυνητικοί, για την αναθέτουσα αρχή οι λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4, οι οποίοι και αναφέρονται κυρίως σε σοβαρά επαγγελματικά παραπτώματα, σε οικονομική κατάσταση (πτώχευση, εξυγίανση κλπ) και στην επιχειρηματική συμπεριφορά του οικονομικού φορέα όπως : στρέβλωση του ανταγωνισμού, μη θεραπεύσιμη σύγκρουση συμφερόντων, πρότερη αθέτηση συμβατικών υποχρεώσεων κλπ.

Προβλέπεται όμως διαδικασία θεραπείας / αντίκρουσης κατά των λόγων αποκλεισμού ενώπιον ειδικής επιτροπής που συστήνεται με ΚΥΑ των συναρμόδιων Υπουργείων.

Στο **άρθρο 74** προβλέπεται μια ρύθμιση, που δεν υπήρχε στο προϊσχύον καθεστώς, και αφορά στις συνέπειες αποκλεισμού οικονομικού φορέα, για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 73. Σύμφωνα με την παρ. 1 του εν λόγω άρθρου μπορεί να επιβληθεί σε βάρος του αποκλεισμός από την συμμετοχή του σε εν εξελίξει και μελλοντικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με ΚΥΑ για εύλογο χρονικό διάστημα, εφόσον οικονομικός φορέας δεν λάβει μέτρα για να αποδείξει την αξιοπιστία του.

10 Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρα 88 & 313)

Όταν η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας κρίνει ότι μια προσφορά είναι «ασυνήθιστα χαμηλή» απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να εξηγήσει εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών την τιμή ή το κόστος που προτείνει. Η προσφορά μπορεί να απορριφθεί μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν με ικανοποιητικό τρόπο το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους. Επίσης απορρίπτεται αν είναι ασυνήθιστα χαμηλή γιατί δεν τηρεί ο προσφέρων τις υποχρεώσεις που αφορούν σε περιβαλλοντικό δίκαιο κλπ ή λόγω κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα.

Σύμφωνα με την παρ. 6 του ίδιου άρθρου δύναται να εκδίδονται εγκύκλιοι του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μίας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης και για την εκτίμηση των παρεχόμενων κατά τα ανωτέρω εξηγήσεων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλίνει από τα οριζόμενα στις ανωτέρω εγκυκλίους, έπειτα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου.

11 Ενστάσεις και προσφυγές για έργα και τεχνικές μελέτες

11.1 Ενστάσεις που ασκούνται κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κάτω από 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. (άρθρο 127)

Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), σε περίπτωση ένστασης κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία άσκησης της είναι πέντε (5) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα. Η ένσταση κατά της διακήρυξης υποβάλλεται σε προθεσμία που εκτείνεται μέχρι το ήμισυ του χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ μέχρι την καταληκτική

ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Για τον υπολογισμό της προθεσμίας αυτής συνυπολογίζονται και οι ημερομηνίες της δημοσίευσης και της υποβολής των προσφορών.

Η ένσταση υποβάλλεται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, η οποία αποφασίζει, σύμφωνα με τα οριζόμενα και στο [άρθρο 221](#), εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της ένστασης η οποία μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με το [άρθρο 376](#) παράγραφος 11. Στην περίπτωση της ένστασης κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει σε κάθε περίπτωση πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Με την άπρακτη πάροδο των ανωτέρω προθεσμιών τεκμαίρεται η απόρριψη της ένστασης.

Για το παραδεκτό της άσκησης ένστασης, απαιτείται, με την κατάθεση της ένστασης, η καταβολή παραβόλου, υπέρ του Δημοσίου, ποσού ίσου με το ένα τοις εκατό (1%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Το παράβολο αυτό αποτελεί δημόσιο έσοδο. Το παράβολο επιστρέφεται με πράξη της αναθέτουσας αρχής, αν η ένσταση γίνει δεκτή ή μερικώς δεκτή από το αποφασίζον διοικητικό όργανο.

Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, για την ένσταση κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης γνωμοδοτεί το αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο.

11.2 Προσφυγές κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία άνω των 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. ([άρθρο 360](#))

Για τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες εκδίδονται ή συντελούνται από την αναθέτουσα αρχή στο πλαίσιο διαγωνιστικής διαδικασίας και διέπονται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV ([άρθρα 345](#) έως 374) κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο [άρθρο 360](#) και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το [άρθρο 366](#), ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το [άρθρο 367](#) ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το [άρθρο 368](#). Με την εγκύκλιο 7545/27.12.2017 της ΕΑΑΔΗΣΥ (ΑΔΑ: ΩΘΚΗΟΞΤΒ-Φ9Ε) δίνονται διευκρινίσεις για την έναρξη ισχύος των διατάξεων του Βιβλίου IV για τις προσφυγές στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σε συνδυασμό με την Κατευθυντήρια Οδηγία 19 της ΕΑΑΔΗΣΥ.

Βάσει του [άρθρου 361](#) ο ενδιαφερόμενος φορέας μπορεί να προσφύγει εντός:

(α) δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν η πράξη κοινοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα ή τηλεομοιοτυπία ή

(β) δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, αν χρησιμοποιήθηκαν άλλα μέσα επικοινωνίας, άλλως,

(γ) δέκα (10) ημερών από την πλήρη, πραγματική ή τεκμαιρόμενη, γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα. Ειδικά για την άσκηση προσφυγής κατά προκήρυξης, η πλήρης γνώση αυτής τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ.

Σε περίπτωση παράλειψης, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι δεκαπέντε (15) ημέρες από την επομένη της συντέλεσης της προσβαλλόμενης παράλειψης.

12 Κριτήριο ανάθεσης ([άρθρα 86 και 311](#))

Το μόνο κριτήριο ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων είναι «η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά». Ανάλογα με την περίπτωση το κριτήριο μπορεί να διαχωριστεί σε δύο εναλλακτικές περιπτώσεις :

- ✓ Την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει ποιότητας – τιμής
- ✓ Την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής (μειοδοτικό σύστημα)
- ✓ Την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους-αποτελεσματικότητας, όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής,

Ειδικότερα για την περίπτωση των έργων και στο βαθμό που δεν έχει εκδοθεί ακόμη η προβλεπόμενη εγκύκλιος (παρ. 15 του άρθρου 86) η/και υπουργική απόφαση απόφαση (παρ. 4 του άρθρου 87) που αφορούν στη στάθμιση των επιμέρους κριτηρίων ανάθεσης και στους συντελεστές βαρύτητας καθώς και των κριτηρίων βάσει των οποίων υπολογίζεται το κόστος μιας σύμβασης ή του τρόπου προσδιορισμού και μέτρησης του κόστους, κλπ, αντίστοιχα, η επιλογή του κριτηρίου εκτός εκείνου «βάσει τιμής» εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, η οποία ωστόσο οφείλει με δική της ευθύνη να συντάξει / παράγει και τα αντίστοιχα έγγραφα της σύμβασης.

13 Ειδικές λεπτομέρειες για την προκήρυξη και τα έγγραφα σύμβασης σε έργα και τεχνικές μελέτες ([άρθρο 98](#))

Για τα έργα οι προβλεπόμενες ημέρες διεξαγωγής διαγωνισμών είναι Τρίτη ή Πέμπτη στις 10.00 π.μ. (πλην εξαιρέσεων). Η διαδικασία κατάθεσης / αποσφράγισης είναι ανάλογη με την προϊσχύουσα με το ν.3669/2008 για την ανοικτή διαδικασία.

Τέλος για τα έργα και τεχνικές μελέτες ισχύουν τα υφιστάμενα μητρώα για μεταβατικό χρόνο.

13.1 Περιεχόμενο εγγράφων σύμβασης – Ιδιαίτερα σημεία ([άρθρο 53](#))

- ✓ Δεν επιβάλλεται δαπάνη για λήψη εγγράφων πλην της τυχόν δαπάνης για την αναπαραγωγή ή την αποστολή τους
- ✓ Κατά την έγκριση της διακήρυξης το σχέδιο της διακήρυξης της εγκεκριμένης μελέτης προσαρμόζεται κατάλληλα
- ✓ Με τα έγγραφα της σύμβασης επιτρέπεται να αναλάβει ο ανάδοχος του έργου την αναγκαία συμπλήρωση ή προσαρμογή των στοιχείων της μελέτης στα δεδομένα του εδάφους
- ✓ Για τα έργα το ποσοστό ΓΕ-ΟΕ ορίζεται πάντα στο 18%
- ✓ Στις τεχνικές μελέτες/υπηρεσίες περιλαμβάνονται ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ 15%
- ✓ Δεν υποχρεούται μια «ένωση αναδόχων» να λάβει νομική μορφή (π.χ. κοινοπραξία) για την υποβολή προσφοράς
- ✓ Αν ο ανάδοχος θέλει να αναθέσει υπεργολαβία σε τρίτους πρέπει να το δηλώσει συγκεκριμένα στην προσφορά του
- ✓ Κράτηση υπέρ ΕΑΑΔΗΣΥ ορίζεται πλέον σε 0,06 %, ενώ προστίθεται κράτηση 0,02 % υπέρ Δημοσίου

13.2 Νέο σύστημα «μελέτης – κατασκευής» ([άρθρο 50](#))

Στο άρθρο 50 δίδεται και η περιγραφή του πρώην συστήματος ανάθεσης «Σύστημα Προσφοράς Μελέτη Κατασκευής» με το νέο καθεστώς, καθώς πλέον θεωρείται ως είδος σύμβασης, και αναλύεται στο γενικό μέρος των διατάξεων του νόμου. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του είναι :

- ✓ Δύναται να εφαρμοστεί σε όλα τα έργα (με επιφύλαξη για τα έργα που υπάγονται στο Βιβλίο II). Εξαιρούνται τα έργα αναπλάσεως και κτιριακών. Με ΥΑ μπορεί να εξαιρούνται και άλλες κατηγορίες έργων (παρ.1 του άρθρου 50).
- ✓ Για την εφαρμογή του συστήματος και εφόσον υφίσταται σύμφωνη γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής (εάν δεν υφίσταται Τεχνικό Συμβούλιο υποκαθίσταται από Τεχνικό Συμβούλιο της ΓΓ Υποδομών), ΠΡΕΠΕΙ ΣΩΡΕΥΤΙΚΑ να συντρέχουν 3 προϋποθέσεις (παρ.1 του άρθρου 50).
- ✓ Η μελέτη δεν βαθμολογείται. Εξετάζεται μόνο ο έλεγχος πληρότητας και συμφωνίας της μελέτης με τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης και ιδίως με τον Κανονισμό Μελετών Έργου διαπιστώνοντας τη συμμόρφωση ή μη της μελέτης με αυτά.
- ✓ Με την έκδοση της ΥΑ αρ. ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466 (Β' 4841/29.12.2017) «Κατάρτιση, τήρηση και λειτουργία του Μητρώου μελών επιτροπών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.) της παρ. 8(η) του άρθρου 221 του ν.4412/2016» δύναται πλέον να εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 50 για «δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης».

14 Συμβάσεις που εμπίπτουν στο ΒΙΒΛΙΟ II ([Άρθρα 222-338](#))

Στο άρθρο 222 δίδεται η περιγραφή του πεδίου εφαρμογής του ΒΙΒΛΙΟΥ II, με αναφορά στις δραστηριότητες που περιγράφονται [στα άρθρα 228 ως 234](#).

Οι δραστηριότητες (Οδηγίας 2014/25) των άρθρων 228 ως 234 αφορούν :

- ✓ Στα δίκτυα φυσικού αερίου ή θερμότητας
- ✓ Στα δίκτυα ηλεκτρισμού
- ✓ Στην παροχή πόσιμου νερού και στα δίκτυα ύδρευσης και επιπρόσθετα στην αποχέτευση/επεξεργασία λυμάτων και στα έργα αποστράγγισης/άρδευσης από τους φορείς παροχής πόσιμου ύδατος
- ✓ Στις υπηρεσίες μεταφορών (παροχή ή λειτουργία δικτύων σιδηροδρόμων, τραμ, τρόλεϋ, λεωφορείων κλπ)- μεταφορές μέσω λιμανιών και αεροδρομίων κλπ
- ✓ Στις ταχυδρομικές και στις συναφείς υπηρεσίες
- ✓ Στην εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου, υγρών και στερεών καυσίμων

Άρα για τις συμβάσεις που ανατίθενται από αναθέτοντες φορείς και αφορούν σε έργα/προμήθειες/υπηρεσίες των ανωτέρω δραστηριοτήτων εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του ΒΙΒΛΙΟΥ II (π.χ. έργα ύδρευσης – αποχέτευσης).

Μια σημαντική διαφοροποίηση αφορά [στα κατώτερα όρια](#) όπως προσδιορίζονται στο [άρθρο 235](#) του νόμου :

- i. 443.000 ευρώ για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και για τους διαγωνισμούς μελετών,
- ii. 5.548.000 ευρώ για τις συμβάσεις έργων,

- iii. 1.000.000 ευρώ για συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που περιέχονται στον κατάλογο του Παραρτήματος XVII του Προσαρτήματος Β' του νόμου

Στο ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ ([άρθρο 224](#)) ορίζονται οι «αναθέτοντες φορείς», που:

α) είναι αναθέτουσες αρχές ή δημόσιες επιχειρήσεις, οι οποίες ασκούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα [άρθρα 228](#) έως 234.

β) αν δεν είναι αναθέτουσες αρχές ή δημόσιες επιχειρήσεις, ασκούν, μεταξύ των δραστηριοτήτων τους, κάποια από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 228 έως 234 ή συνδυασμό τέτοιων δραστηριοτήτων και λειτουργούν επί τη βάση ειδικών ή αποκλειστικών δικαιωμάτων τα οποία εκχωρεί αρμόδια αρχή της Ελλάδας.

Στο ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ προσδιορίζονται ειδικές εξαιρέσεις, για τις συμβάσεις που συνάπτονται από ορισμένους αναθέτοντες φορείς **για την αγορά ύδατος και για την προμήθεια ενέργειας ή καυσίμων** που προορίζονται για την παραγωγή ενέργειας που συνάπτονται στους τομείς της ενέργειας και του ύδατος ([άρθρο 242](#)), καθώς για εκείνες που άπτονται της **άμυνας και της ασφάλειας**.

15 Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη διακήρυξη έργων και τεχνικών μελετών

- ✓ Τα πρότυπα τεύχη Διακηρύξεων της ΕΑΑΔΗΣΥ περιέχουν μεγάλο αριθμό υποσημειώσεων, προκειμένου οι αναθέτουσες αρχές να διαμορφώσουν τη διακήρυξη όπως ταιριάζει στην περίπτωση τους. Προτείνεται να μην παραμένουν οι υποσημειώσεις παρά μόνο στο βαθμό που ο «προσφέρων» διευκολύνεται κατά την υποβολή της προσφοράς του.
- ✓ Το περιεχόμενο των πρότυπων τευχών που έχουν παραχθεί από την ΕΑΑΔΗΣΥ και αφορούν στις αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων του Βιβλίου Ι θα πρέπει να μην διαφοροποιείται παρά μόνο σε ότι αφορά στις απαραίτητες προσαρμογές. Ωστόσο για αναθέσεις του Βιβλίου ΙΙ, τα πρότυπα των τευχών απαιτούν μεγαλύτερη προσαρμογή.
- ✓ Για αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κάτω των ορίων του άρθρου 5 και 235 του νόμου, είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιείται το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης που έχει παραχθεί από την ΕΑΑΔΗΣΥ σύμφωνα με το [άρθρο 79 παρ. 4](#) του νόμου, το οποίο πρέπει να προσαρμόζεται κατάλληλα και να επισυνάπτεται στην διακήρυξη.

15.1 Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη διακήρυξη των Τεχνικών Μελετών

- ✓ Η προκαταβολή είναι έντοκη από της καταβολής, επιβαρυνόμενη με το ύψος επιτοκίου που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και ρυθμίζεται στην [παρ. 1^δ του άρθρου 72](#) και την [παρ. 2^α του άρθρου 187](#). Αν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται μεγαλύτερο ύψος προκαταβολής, αυτή λαμβάνεται με την κατάθεση από τον ανάδοχο εγγύησης προκαταβολής που θα καλύπτει τη διαφορά μεταξύ του ποσού της εγγύησης καλής εκτέλεσης και του ποσού της καταβαλλομένης προκαταβολής.
- ✓ Στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης συμπεριλαμβάνεται ποσοστό δέκα πέντε τοις εκατό (15%) ως απρόβλεπτες δαπάνες ([άρθρο 53 παρ.8](#)).

15.2 Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη διακήρυξη των έργων

- ✓ Η δυνατότητα παροχής προκαταβολής πρέπει να προβλέπεται στη διακήρυξη για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα. Ειδικότερα για τα έργα οι προκαταβολές ρυθμίζονται με τις διατάξεις των [άρθρων 72 \(εγγυήσεις\) και 150](#) του νόμου.
- ✓ Στο πρότυπο τεύχος Διακήρυξης και ειδικότερα στην παρ. 11.3 «Περιγραφή και ουσιώδη χαρακτηριστικά του έργου» πρέπει να περιγράφονται κατ' ελάχιστο οι κατηγορίες έργου σύμφωνα με το **άρθρο 100 του ν.3669/08**
- ✓ Σε συμβάσεις κάτω του 1.000.000 € πλην ΦΠΑ δεν εφαρμόζεται ο ν. 3310/05 για το ΕΣΡ (εθνικός λόγος αποκλεισμού) και επομένως διαγράφονται τα σχετικά εδάφια
- ✓ Το ποσοστό γενικών εξόδων- ΟΕ ορίζεται σε όλες τις περιπτώσεις 18 % ([άρθρο 53](#))

16 Διάκριση μεταξύ μελέτης (τεχνικής) και μελέτης ως «γενικής υπηρεσίας»

Σύμφωνα με το [άρθρο 2 παρ. 3 περ. 6α](#) του νόμου :

- ✓ «Μελέτη» είναι το αποτέλεσμα συστηματικής και αναλυτικής επιστημονικής και τεχνικής εργασίας και έρευνας σε συγκεκριμένο απλό ή σύνθετο γνωστικό αντικείμενο, που αποβλέπει ιδίως στην παραγωγή έργου ή στην επέμβαση σε έργο ή αφορά στο σχεδιασμό και την απεικόνιση έργου ή παραγωγικής διαδικασίας ή μεθόδου ανάπτυξης και σχεδιασμού του ευρύτερου χώρου. Η μελέτη έχει την έκταση και το βάθος που απαιτείται με τη σύμβαση, απεικονίζεται δε και παραδίδεται στην αναθέτουσα αρχή/αναθέτοντα φορέα με συγκεκριμένη συμφωνημένη μορφή.

Ενώ σύμφωνα με το [άρθρο 2 παρ. 1](#) περ. 9 (β) του νόμου :

- ✓ Ως «δημόσιες συμβάσεις γενικών υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών, πλην των «δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών» ([άρθρο 2 παρ. 1 περ. 9α⁶](#)), συμπεριλαμβανομένων των συμβουλευτικών υπηρεσιών, που ως τέτοιες νοούνται εκείνες που, έχουν ως αντικείμενο το σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησής τους με τη μεταφορά της απαραίτητης σχετικής τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, οι κοινωνικές μελέτες, οι μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, οι περιβαλλοντικές μελέτες, καθώς και οι μελέτες συστημάτων πληροφορικής, εκτός αν σχετίζονται με «έργο» κατά την έννοια του άρθρου **άρθρο 2**

⁶ (α) ως «δημόσιες συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών» νοούνται αυτές με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά την έννοια των στοιχείων α ' και β ', αντίστοιχα, της περίπτωσης β της παραγράφου 3, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ', όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής

παρ. 1 περ. 7⁷ ή με εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά την έννοια του **άρθρου 2 παρ. 1 περ. 9α**.

17 Σημεία που πρέπει να προσεχθούν στη Συγγραφή Υποχρεώσεων

Για τη Συγγραφή Υποχρεώσεων δεν έχουν παραχθεί υποδείγματα από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Η Συγγραφή Υποχρεώσεων (Γενική ή Ειδική) απαιτεί ακόμη μεγαλύτερη προσπάθεια για την ενσωμάτωση αλλαγών που προκύπτουν από το ν. 4412/16. Ωστόσο στο νέο νόμο δεν διαφοροποιούνται σημαντικά οι σχετικές διατάξεις που αφορούν στην εκτέλεση της σύμβασης, οι όροι της οποίας αποτελούν κύριο αντικείμενο της Συγγραφής Υποχρεώσεων.

Οι διατάξεις των άρθρων 134-181 περί εκτέλεσης συμβάσεων δημοσίων έργων εφαρμόζονται και στις συμβάσεις των εξαιρουμένων φορέων.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο [άρθρο 132](#) περί τροποποίησης συμβάσεων κατά την διάρκειά τους.

Στην περίπτωση αυτή ελέγχονται κατ' αρχήν η ορθότητα των αναφορών στα άρθρα του νόμου και επιπρόσθετα συμπληρώνονται παραπομπές σε νέες διατάξεις, που δεν υπήρχαν στους καταργούμενους νόμους.

⁷ 7) ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού το οποίο επαρκεί αυτό καθαυτό για την εκπλήρωση μίας οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας. Η εκτέλεση των εργασιών του προηγούμενου εδαφίου απαιτεί ιδίως την εφαρμογή μελέτης κατά την έννοια του παρόντος, με τη χρήση τεχνικών γνώσεων και μεθόδων και αφορά νέες κατασκευές, επεκτάσεις, ανακαινίσεις, επισκευές - συντηρήσεις κατά τη λειτουργία, κατεδαφίσεις υποδομών, ιδίως στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών - ενεργειακών, δικτύων, πρασίνου, καθαρισμού και επεξεργασίας νερού, υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, γεωτρήσεων, ειδικών μονώσεων, ανελκυστήρων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού, πλωτών έργων και εγκαταστάσεων, ναυπηγείων, αποκαλύψεις μεταλλείων ή όπως οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται από τις κείμενες διατάξεις και των υποδομών εκ του συνδυασμού των ανωτέρω κατηγοριών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4412/2016 ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ : ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΕΥΧΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ, ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΕΣΩ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

- Υπόδειγμα ΓΟ1: Διακήρυξη Συνοπτικού Διαγωνισμού για Συμβάσεις Γενικών Υπηρεσιών
- Υπόδειγμα ΓΟ2: Διακήρυξη Συνοπτικού Διαγωνισμού για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργου του αρ. 117 του ν.4412/2016 με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής
- Υπόδειγμα ΓΟ3: Διακήρυξη Συνοπτικού Διαγωνισμού για Συμβάσεις Προμηθειών
- Υπόδειγμα ΓΟ4: Τεύχος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων έργων ύδρευσης ή αποχέτευσης
- Πρακτικό Συμπερασμάτων
- Υπόδειγμα ΓΟ5: Διακήρυξη Συνοπτικού Διαγωνισμού για Συμβάσεις κατασκευής και λειτουργίας έργων επεξεργασίας λυμάτων με αξιολόγηση μελέτης
- Υπόδειγμα ΓΟ6: Υπόδειγμα Ιδιωτικού Συμφωνητικού για Συμβάσεις Γενικών Υπηρεσιών
- Υπόδειγμα ΓΟ7: Υπόδειγμα Σύμβασης απευθείας ανάθεση για Συμβάσεις Γενικών Υπηρεσιών
- Υπόδειγμα ΓΟ8: Υπόδειγμα Τεύχους Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων – Γενικές Υπηρεσίες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ : ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΥΣ ΓΙΑ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗ Ή ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΙΚΡΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ / ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΕΥΧΩΝ

- **Αναλυτικές Οδηγίες** για την εκπόνηση μελέτης μικρού προϋπολογισμού
- Υπόδειγμα 1α: Πρόσκληση για την κατάρτιση καταλόγου ενδιαφερομένων Εργοληπτών και Μελετητών
- Υπόδειγμα 1β: Απόφαση Δημάρχου για την απευθείας ανάθεση μελέτης
- Υπόδειγμα 2α: Προγραμματική Σύμβαση για χρήση «δάνειας» τεχνικής υπηρεσίας για την επίβλεψη μελέτης με απ' ευθείας ανάθεση
- Υπόδειγμα 2β: Προγραμματική Σύμβαση για χρήση «δάνειας» τεχνικής υπηρεσίας για ανάθεση μελέτης μέσω συνοπτικού διαγωνισμού
- Υπόδειγμα 3α: Φάκελος σύμβασης μελέτης
- Υπόδειγμα 4α: Διακήρυξη συνοπτικού διαγωνισμού για την σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής
- Υπόδειγμα 4β: Διακήρυξη συνοπτικού διαγωνισμού για την σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής
- Υπόδειγμα 4γ: Συγγραφή Υποχρεώσεων συνοπτικού διαγωνισμού για την σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών
- Υπόδειγμα 4δ: Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.)
- Υπόδειγμα 5α: Σύμβαση για απευθείας ανάθεση μελέτης
- Υπόδειγμα 5β: Σύμβαση για ανάθεση μελέτης μέσω συνοπτικού διαγωνισμού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV : ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ (Master Plan) ΜΕΣΩ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ / ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΕΥΧΩΝ

- **Αναλυτικές Οδηγίες** για την εκπόνηση μελέτης μικρού προϋπολογισμού
- Υπόδειγμα MP1: Διακήρυξη συνοπτικού διαγωνισμού για την σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών (master plan) με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη πρόσφορα βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής
- Υπόδειγμα MP2: Έντυπο Οικονομικής Προσφοράς συνοπτικού διαγωνισμού για την σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών (master plan)
- Υπόδειγμα MP3: Συγγραφή Υποχρεώσεων μελέτης γενικού σχεδίου ύδρευσης (masterplan) για συνοπτικό διαγωνισμό
- Υπόδειγμα MP4: Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης συνοπτικού διαγωνισμού για την σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών (master plan) (Τ.Ε.Υ.Δ.)
- Υπόδειγμα MP5: Φάκελος σύμβασης γενικού σχεδίου ύδρευσης (master plan)